

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Az innováció hatása az ipari szerkezetváltásra és az EBB szerepe

(2007/C 256/17)

2006. július 6-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdésében biztosított hatáskörében eljárva úgy határozott, hogy saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő témában: *Az innováció hatása az ipari szerkezetváltásra és az EBB szerepe*

Az EGSZB idevonatkozó munkájának előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága véleményét 2007. június 20-án elfogadta. Az előadó TÓTH János volt. Társelőadó: Enrique CALVET CHAMBON.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. július 11-12-én tartott 437. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 138 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodással elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB, áttekintve az innováció és az ipari szerkezetváltás összefüggéseit, az ezzel kapcsolatos számos uniós és nemzeti kezdeményezést, úgy döntött, hogy saját kezdeményezésű véleményével az innovációs rendszer azon kérdésköreit teszi vizsgálat tárgyává és tesz rájuk ajánlásokat, amelyek az elért kutatási eredmények közvetlen üzleti megvalósítását, Európa iparának, gazdaságának erősödését, növekedését segíthetik elő.

1.2 Az EGSZB figyelemreméltónak tartja, hogy az innováció sikeressége számos országban és régióban szoros összefüggést mutat a társadalom és az oktatási rendszerek nyitottságával. Tekintettel arra, hogy századunkban az innováció nem csupán a gazdaságban, hanem minden tevékenységnél nem csupán jelen van, hanem meghatározóvá is válik: a humán erőforrások egyértelmű növekedési tényezővé válhatnak. Az EGSZB úgy véli, hogy ez a tényező egyre inkább meghatározó lesz a fejlődés katalizátoraként, ezért az innováció mindenekelőtt széles oktatási és képzési alapon kell álljon, megfelelő az élethosszig tartó tanulás kritériumainak, mindehhez nyílt forrású, nyílt tartalmú tudásbázishoz való egyenlő esélyű hozzáférést felhasználva.

1.3 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a vállalatoknál az innováció a „humán” tudásiparral szinergiát alkosson, az innovációnak ne csak az alapját, hanem a kiteljesedését is szolgálja. Egyidejűleg meg kell találni a módszereket arra, hogy az ipar szerkezetének átalakulását rugalmasan kövesse a foglalkoztatás szerkezetének alakulása és az ehhez szükséges pénzügyi feltételek biztosítottak legyenek.

1.4 Az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy növekedjék a sikeres innovációs kezdeményezések láthatósága, jelenléte és pozitív visszaigazolása a közvéleményben. A társadalmi innováció szerepe kulcsfontosságú a teljes innovációs láncban. A technológiai innováció mellett legalább olyan fontos a nem technológiai innováció, mint pl. új üzleti modellek, jobb tervezés, minőségfejlesztés a munkaszervezésben és a képességekben (competencies). A szervezetfejlesztési, szervezeti innováció általában szükséges ahhoz, hogy a technológiai innováció lehetőségei a legjobban érvényre jussanak.

1.5 Az innováció modernizációs tartalmú üzeneteinek érzéltetésében, felerősítésében, befogadásában a szociális partnerek, továbbá a szervezett civil társadalom szereplői és intézményei igen jelentős szerepet játszanak már ma is, de ezt a funkciójukat erősíteni javasoljuk, beleértve ebbe a stratégiai prioritások, policy kialakítását is.

1.6 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy az európai paradoxon – mely szerint erősek vagyunk az alap kutatások terén, de lemaradtunk az elért eredmények gyakorlati, piaci hasznosításában – megoldása során a hangsúlyt a K + F ráfordítások GDP-hez viszonyított arányának növeléséről a ráfordítások struktúrájának alakítására célszerű helyezni. Miközben a ráfordítások terén is növelni szükséges erőfeszítéseinket, az új megközelítésekre is fokozott figyelmet célszerű fordítani.

1.6.1 Az EU tagállamaiban a K + F terén még mindig sok helyen a kínálati piac jellemző: a K + F szféra kutatási eredményeinek kínálata nagyobb, mint a vállalkozói kör kereslete. A vállalati kockázatok mérséklésével, a vállalati kutatás kedvezményeinek javításával, a vállalkozói környezet átalakításával az egyetemek, tudományos intézmények, vállalatok együttműködésének ösztönzésével erősíteni szükséges a keresleti piacot.

1.6.2 A vállalatok fenntartható innovációs képességének növelése összehangolt erőfeszítést igényel a finanszírozás, a K + F, az ipar, az adóügyek, az oktatás, a környezetvédelem, a média és kommunikáció terén, EU-, nemzeti, és regionális szinten egyaránt.

1.6.3 Megfontolandónak tartjuk azt a tagállami gyakorlatban már alkalmazott megoldást, hogy a vállalkozások – amennyiben fejlesztenek, illetve ilyen megbízatást adnak kutatóműhelyeknek – pályázat útján juthassanak hozzá addicionális pénzügyi forrásokhoz költségvetési és magán pénzügyi forrásból.

1.7 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a szellemi tulajdon értékének elismerése és védelme az EU-ban mind kevésbé felel meg a fokozódó globális verseny követelményeinek. Továbbra is

elismerve a tudományos teljesítmények publikálásának fontosságát, az ezen alapuló értékelés szerepét – a „tudomány piacának” jelentőségét – fokozott figyelmet és átfogó intézkedéseket igényel a kutatási eredmények üzleti hasznosításának, szabadalmaztatásának megoldása, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok érvényesítése, a közösségi érdekek fokozott érvényre juttatása. Az EGSZB az uniós jog fejlesztése mellett fontosnak tartja, hogy a tagországok vizsgálják felül: a politika terén milyen eszközökkel tudják továbbfejleszteni a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok védelmét, kiterjeszteni ezt a szabadalomhasznosítás intézményes figyelemmel kísérésére is, javítva ugyanakkor az EU-n belüli együttműködést.

1.8 Az EGSZB meggyőződése az, hogy az innováció előtérbe állítása, a versenyképesség dinamikus növelése a fenntartható fejlődés irányában nem nélkülözheti a stratégiai innovációs menedzsment funkciók ellátását, kutatók, vállalati szakemberek ez irányú képzésének megoldását. Különösen fontos, hogy az információs és kommunikációs technológiák oktatásba történő integrálása révén (!) az e-tanulás nagy figyelmet fordítson az innovációmenedzsment képzésére, ennek ösztönzési rendszerére, szervezeti feltételeinek kiépülésére.

1.9 Az EGSZB véleménye szerint az innováció érdekében törekedni kell arra, hogy az ipari szerkezetváltás és a képzés, továbbképzés prioritástengelyei megfeleljenek egymásnak, a piaci igényekre, változásokra a képzésben is időben lehessen reagálni. Elő kell segíteni, hogy a kutatók szabad mozgása mellett az innovációmenedzsment mobilitása megfelelő legyen, széles körű együttműködés alakulhasson ki az innovációs intézmények, tudományos, technológiai parkok menedzserei között.

1.10 Az EGSZB az ipari szerkezetváltozás előmozdításában megkülönböztetett szerepet tulajdonít azoknak az irányítási, szervezeti struktúráknak, amelyek révén a technológiai transzfer hatékonyabbá tehető. Az ipari, tudományos, technológiai parkok, technológiai központok rendkívül fontos eszközök ahhoz, hogy a kis és közepes vállalkozások indítása, letelepedése, beszállítói pozíciók elfoglalása (elnyerése), a fejlett technológiákkal való lépéstartáshoz nélkülözhetetlen tanácsadás és segítségnyújtás, a legszükségesebb laboratóriumok rendelkezésre álljanak. Az innováció feltételeinek a vállalkozások számára viszonylag alacsony költségszinten és színvonalas tartalommal való biztosítása, az infokommunikációs technológiák révén a logisztikai feladatok ellátására egyre inkább feltételezi a technológiai transzfer intézményeinek hálózatos működését. Fontos, hogy ezen struktúrák továbbfejlesztéséről az Európai Bizottság sokoldalúan gondoskodjon, különösen a tudományos technológiai (versenyképességi) pólusok, tudásközpontok fejlődésének előmozdításával. Az egyetemeket, tudományos, technológiai parkokat, inkubációs, technológiai központokat átfogó tudományos (versenyképességi) pólusoknak kitüntetett módon az EU fejlesztési prioritásainak érvényre juttatásában célszerű szerepet adni, illetve létesítésüket szorgalmazni.

(!) „Az informatikai eszközökkel támogatott, egész életen át tartó tanulás hozzájárulása Európa versenyképességéhez, az ipari szerkezetváltáshoz és a társadalmi tőke fejlesztéséhez”, CCM/034, 2006.9.21.

1.11 Az EGSZB úgy látja, hogy az EU erőteljesen hangsúlyozott céljai, így a lisszaboni stratégia azon törekvése, hogy belátható időn belül a világ legversenyképesebb térsége legyen Európa – nem jelennek meg a költségvetés vitáiban, s főként annak elfogadott számaiban. Az Európai Bizottság jelentős eszközöket fordít a K + F programokra, de ezek szerepe, súlya nem növekszik a kívánt mértékben. Ezek a programok akkor töltенék be igazán eredményesen a funkciójukat, ha a tagállamokban hatásuk többszöröződné, az egyes országok adottságainak megfelelő programokat generálnának. Ez nincs így. Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy az Európai Bizottság tekintse át az innováció rendszerét, s adjon támogatást ahhoz, hogy a tagországok erőfeszítéseiket jobban hangolják össze, a K + F erőforrások multiplikatív szerepe fokozottabban érvényesüljön, különös tekintettel az EU fejlesztési prioritásaira.

1.12 Az EGSZB örömmel üdvözli a finanszírozás tárgykörében az Európai Beruházási Bank (EBB-csoport) sokoldalú erőfeszítéseit az európai gazdaság erejének, innovativitásának keresleti és kínálati oldalon egyaránt történő megerősítése érdekében. Az EGSZB rámutat arra, hogy ez a finanszírozási eszközrendszernek csak egy eleme: szükség van arra, hogy az EU költségvetése a lisszaboni stratégiában meghatározott mértéknek megfelelően biztosítsa az innováció forrásait. Ezen felül pedig a tagállami és regionális költségvetések hasonló arányú hozzájárulása is szükséges.

1.13 Az EGSZB megítélése szerint az EBB-csoport működése alapvető többszöröző (leverage) hatással jár az eddigi tapasztalatok szerint. Éppen, ezért az EGSZB felhívja az EBB-csoportot a többszöröző hatás folyamatos felülvizsgálatára, figyelemmel kísérésére és a koordinációra az Európai Bizottsággal, valamint az egyéb pénzintézetekkel általánosságban annak az érdekében, hogy a többszöröző hatás az elérhető legnagyobb mértékű legyen.

1.14 Az EGSZB megítélése szerint az EBB-csoport hatalmas lehetőségekkel rendelkezik úgy is mint a közszektorba tartozó bank, és úgy is mint szolgáltató. Az EGSZB javasolja az EBB-csoportnak, hogy tevékenységét terjessze ki a pénzügyi alapkezelés terén a Közösség forrásain felül a magánpiaci pénzforrások bevonására is.

2. Egy innovációbarát, modern Európa

2.1 Az európai állam- és kormányfők 2006. október 20-án, a finn elnökség alatt Lahtiban tartott informális értekezletére az Európai Bizottság által kiadott COM(2006) 589 számú közlemény számos területen érinti az innovációnak az ipari szerkezet átalakulására gyakorolt hatása kérdéseit. Megállapítása szerint Európa és tagállamai számos innovációs értéket birtokolnak. De

több ellentmondástól is szenvedünk: feltalálunk és újítunk, de az újításainkat nem váltjuk át új termékekre, munkahelyekre és védjegyekre, továbbá számos kisméretű, kimagaslóan innovatív vállalkozás alakul, de ezek nem válnak könnyen nagy, globális méretben sikeres vállalattá, ezenfelül pedig bizonyos ágazatokban, mint a telekommunikáció (IKT), az innováció adaptálása komoly termelékenységi előnyöket hozott, de másutt, mint példák mutatják, ez nem következett be. Az innováció és az ipari szerkezetváltás nem működhet jól átgondolt és könnyen kezelhető jogszabályok nélkül a szabadalmak bejegyzése és a szellemi tulajdon tárgyában. E célból felül kellene vizsgálni a közösségi szabadalomról szóló 2000. augusztus 1-jei tanácsi rendeletjavaslatot, hogy jobban a gyors átalakulásban lévő gazdasági viszonyokhoz lehessen igazítani azt (főként a kötelező licencekkel és a közösségi szabadalmi oltalom megszűnésének okaival kapcsolatban). Ehhez szükség van a bejegyzett szabadalmak különböző ipari és/vagy kereskedelmi alkalmazásainak megkönnyítésére, valamint az egyes szereplők – kutató, vezető beosztású alkalmazott, mérnök – vagy csoportok által létrehozott innováció szellemi tulajdonának elismerésére alkalmas eljárásokra, akkor is, ha az említettek egy olyan vállalati vagy közgazgatási struktúra részét képezik, amely struktúráról az adott innováció idegen.

2.2 Az innováció akkor fejthet ki optimális hatást az ipari szerkezet átalakulásában, ha vállalati, ágazati, regionális, tagállami és uniós eszközök összehangolt rendszere működik, és könnyen hozzáférhető „felhasználóbarát” eszközöket biztosít a folyamatokban részes vállalkozások, munkavállalók, tudományos és oktatási intézmények és egyéb stakeholder szervezetek számára.

2.3 Vállalati szinten az innovációt előremozdító – proaktív – eszközök különösen (i) a stratégiai innovációmenedzsment, (ii) a stratégiai emberierőforrás-menedzsment, (iii) a kompetenciafejlesztés, (iv) az új munkaszervezési módszerek alkalmazása, (v) a vállalati innovációs megállapodások. A statikusról a dinamikusabb munkaszervezésre való áttérés, amely az egyes dolgozók és szakemberek szakértelmének és képességeinek tiszteletben tartására és valorizálására helyezi a hangsúlyt, és ennek érdekében segíti választásukat az egész életen át tartó tanulás és/vagy átképzés különböző formái között, csakis a tudás és az innováció, valamint az innovatív elképzelések számának növekedését, létrehozásuk általánossá válását szolgálhatja.

2.4 A vállalati szinten a változások kezelését tevőlegesen elősegítő – aktív – eszközök elsősorban (i) a kompetenciaértékelések és személyi előmeneteli tervek, (ii) a szolgáltatások kihegyezése, (iii) a továbbképzés és átképzés, (iv) a vállalati reorganizációra vonatkozó kollektív szerződések, szociális tervek.

2.5 Ágazati és regionális területen is működtethető proaktív eszköznek tekinthetők elsősorban (i) a klaszterfejlesztések, (ii) az innovációorientált hálózatok és partnerségek, (iii) a tudó-

mányos-technológiai és ipari parkok, az innovációs pólusok, (iv) a regionális innovációs stratégiák és fejlesztési tervek, valamint ennek végrehajtó intézményei, (v) a tudásrégiók.

2.6 Az Európai Bizottság folyamatosan vizsgálja, mely ágazatokban mutatkozik leginkább eredményesnek az európai innováció.

2.7 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság ezek mellett rámutat arra, hogy egyetlen ágazatnál sem lehet kizárni a hirtelen megnövő innovációs képességet és a hozzáadott érték arányának növekedését. Ajánlatos támogatni minden olyan innovatív ötletet, amely az anyagok új felhasználási módjaira, a technológiák fejlesztésére, az új termékek kifejlesztésére, valamint új minőségek és hozzáadott érték létrehozására irányul.

2.8 Az innováció hatását a tagállami kormányok proaktív módon mindenekelőtt saját nemzeti foglalkoztatási, ipar-, innovációs, környezetvédelmi, oktatási és kereskedelempolitikájuk összehangolása és a közigazgatás teljes spektrumában való együtt működtetése útján segíthetik elő. Ennek során a szociális partnerek és a szervezett civil társadalom szereplőivel fenntartott partnerség hozzáadott értéke nyilvánvaló. Indokolt továbbá nemzeti szintű (i) kutatás és előrejelzési rendszer a munkahelyteremtés új forrásainak feltárására, (ii) szakképzési, átképzési programok, (iii) élethosszig tartó tanulási stratégia, (iv) a munkaerőpiaci szabályozásban kedvező feltételek a kompetenciaépítéshez, mobilitáshoz.

2.9 Különösen fontos és sajátos katalizátor szerepe lehet a tagállami határokon átnyúló innovatív együttműködési formáknak az innováció és az ipari szerkezet átalakulása területén. Ebben a körben a „Közös Technológiai Kezdeményezések”-nek (JTI) a nanotechnológia, innovatív gyógyszerek, hidrogén- és üzemanyagcellák, a beépített számítógépes rendszerek, az aeronautika és légi közlekedés, a környezet és biztonság globális monitoringja terén. Ezenfelül az Európai Technológiai Platformoknak a jelentőségére és továbbfejlesztésük fontosságára indokolt rámutatni. Különösen jó példa lehet a már komoly múlttal rendelkező „Európai Acélipari Technológiai Platform” és a „Tiszta Szén Platform” továbbá a „Waterborne” Platform tapasztalatainak széles körben történő megismertetése.

2.10 Az Európai Unió intézményei szintjén a következők összehangolt, proaktív működtetése és továbbfejlesztése indokolt: (i) a Lisszaboni Stratégia, (ii) Fenntartható Fejlődés Stratégia, (iii) Partnerség a növekedésért és munkahelyekért, (iv) európai szociális párbeszéd (ágazati és ágazatokon átnyúló), (v) K + F, innovációs, foglalkoztatási, élethosszig tartó tanulási közösségi programok, (vi) közösségi regionális politika, (vii) Európai Szociális Alap (ESZA), Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), (viii) Változások Európai Megfigyelőközpontja, (ix) európai előrejelzési rendszer a munkahelyteremtés új forrásaiért.

2.11 Ígéretes az Európai Technológiai Intézet (ETI) alapítására vonatkozó kezdeményezés ⁽²⁾. A jelen vélemény keretein belül arra indokolt rámutatni, hogy a működési keretek kialakításának jelen, kezdeti szakasza a legalkalmasabb annak biztosítására, hogy az intézet valóban hozzájáruljon az innováció termékké, munkahelyekké való átalakításához.

2.12 Az Európai Bizottság kezdeményezései közül ki kell emelni a 2006. november 21-én COM(2006) 728 végleges szám alatt megjelent közleményt az adójogi eszközöknek a K + F érdekében történő jobb kihasználása tárgyában.

2.13 Hasonló jelentőséggel bír a K + F és innováció előmozdítása érdekében az állami támogatásokra vonatkozó szabályok tárgyában az Európai Bizottság által tett kezdeményezés ⁽³⁾.

2.14 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság egyetért azzal, hogy kiemelten fontos: (i) Európa vezető szerepének megalapozása a jövő stratégiai technológiáiban, (ii) érdemi intézkedések szükségesek abból a célból, hogy sokkal erősebb legyen a kapcsolat az egyetemek, a kutatás és az üzlet között, (iii) fejlesztetni kell a keretfeltételeket.

2.15 Az általános keretfeltételek körében különös figyelmet kell fordítani a következőkre: (i) egységes belső piac, (ii) az innováció finanszírozása, (iii) szellemi tulajdonjog a 21. században, (iv) az unió vállalatai külkereskedelmi, külgazdasági kapcsolatainak, harmadik országok piacához való hozzáféréseinek támogatása.

2.16 Ezen túlmenően mielőbb el kell végezni az ágazati felméréseket is az ágazatspecifikus feltételek minél kedvezőbbé tétele érdekében. Érdemes ennek során különös figyelmet fordítani a következőkre: (i) kkv-szempontok, (ii) a lisszaboni stratégia megvalósításához való hozzájárulás, (iii) regionális kapcsolódások.

3. Az Európai Beruházási Bank (EBB) csoport szerepe

3.1 Az EGSZB rámutat, hogy az innováció ipari változásokkal összefüggő legkedvezőbb hatásai eléréséhez a finanszírozási eszközök teljes spektrumára és az eszközök összehangolt működésére van szükség. Hozzájárhatónak kell legyen a pénz- és tőkepiac minden adekvát terméke, függetlenül attól, hogy azt klasszikus pénzügyi vállalkozás, regionális vagy tagállami kormányzat, illetve az Európai Unió hozta létre. Az innováció teljes folyamatában, a teljes végrehajtásig hozzáférhetőnek kell lennie finanszírozási eszközöknek, forrást biztosítva a push/market pullhoz. A jelen vélemény a finanszírozás széles tárgyköréből az egyik kulcsszereplőre, az Európai Beruházási Bank Csoportra terjed ki, összekapcsolván ilyen módon az Európai Beruházási Bank (EBB) és az Európai Beruházási Alap (EBA) eszközzeit.

3.2 Az EBB és az EBA elsődleges céljaként az európai gazdaság erejének növelését és az innovációt tűzte ki célul. A lisszaboni stratégiához és a növekedéssel kapcsolatos európai cselekvési tervhez való hozzájárulást célirányos pénzügyi lehetőségek kihasználása és kifejlesztése révén igyekszik megvalósítani. Az EBB legnagyobbbrészt az „Innovation 2010 Initiative” (i2i)

programmal járul hozzá Európa innovatívabbá és versenyképesebbé tételéhez: a program 50 milliárd eurót irányzott elő az elkövetkezendő évtizedre beruházási projektek finanszírozására egész Európában az oktatás és a képzés; a kutatás, a fejlesztés és az innováció (K + F + I); valamint a fejlett információs és kommunikációs technológiák és az e-szolgáltatás területén, beleértve a tartalomszolgáltatást, az audiovizuális és a multimédia szolgáltatásokat is.

3.2.1 A 2000 óta támogatott i2i-projektek leszerződött értéke 2006 végére elérte a 46 milliárd eurót, ami azt mutatja, hogy a 2010-re tervezett 50 milliárd eurós célkitűzés túlteljesíthető. Az EBB továbbá a – nem csak K + F célra felhasználható – strukturált pénzügyi hitel lehetőségén (Structured Finance Facility, SFF) keresztül megnövelte a beruházásokra igénybe vehető finanszírozási kapacitását, annak érdekében, hogy pénzügyi forrásokat biztosítson élvonalbeli és innovációs termékek, eljárások és rendszerek számára. Olyan projektek és cégalapításban részt vevő személyek támogatásáról van szó, ahol magasabb a hitelkockázat, mivel a projektek nem beruházás értékűek. A kkv-k által kifejtett beruházási tevékenységek finanszírozására az EBB hitelkonstrukciókat hozott létre megfelelő pénzügyi közvetítők révén.

3.2.2 Továbbá innovatív tranzakciókat fejlesztenek ki, többek között kockázatmegosztási mechanizmusokat és/vagy olyan EBB-termékekkel összekapcsolt nemzeti és helyi támogatási eszközöket, amelyek kielégítik a kkv-k sajátos igényeit. Az EBB kockázati tőke és garanciák rendelkezésre bocsátása révén összpontosít a kis- és középvállalkozásokra (a kkv-kre). Az EBA intézkedései kiegészítik az EBB által a kkv-k számára biztosított támogatásokat.

3.2.3 A kkv-k hitelhez való hozzáférést illetően meg kell említenünk a Basel II megállapodás hátrányos kihatását. Összességében véve ez a megállapodás sajátos kötelezettségeket fogalmaz meg a bankrendszerre vonatkozóan azzal, hogy a bankok minden egyes hitelt kérelmező kkv-t minősíteni kötelesek. A minősítés elkészítéséhez a kkv-knak az eddigieknél mind minőségi, mind pedig mennyiségi szempontból szélesebb körű információkat kell szolgáltatniuk. Azok a kkv-k, amelyek nem rendelkeznek ERP (vállalati forrástervezés) típusú információs rendszerekkel, nem tudnak majd minden szükséges információt megadni. Az ERP-rendszerek rendkívül költségesek és a kkv-k nagy többsége nem rendelkezik ezekkel, így jogosulatlanul tehetik magukat a kedvező feltételekkel történő hitelfelvételre, ami hátrányosan fog hatni a fejlődésükre. Az EBB és az Európai Bizottság kísérje figyelemmel és ellenőrizze a kkv-k számára szükséges finanszírozáshoz való hozzájutás szintjét, illetve ezen hozzáférés és a Basel II megállapodás hatása közötti kapcsolatot.

3.3 Az EBB-csoport innovációs támogatása szükségessé teszi az új és a műveletek kockázati profiljához igazodó finanszírozási módokat és termékek fejlesztését. Ezzel párhuzamosan az érték és a közösségi finanszírozási eszközök közötti sinergiák növelése érdekében az EBB-csoport és az Európai Bizottság között új közös kezdeményezések valósulnak meg partnerkapcsolat kialakítása révén olyan EU-költségvetési támogatásokkal,

⁽²⁾ COM(2006) 604 final.

⁽³⁾ A 70/2001/EK bizottsági rendeletet módosító 2004. február 25-i 364/2004/EK bizottsági rendelet, HL L 63., 2004.2.28.

mint a 7. keretprogram (FP7) és a versenyképességi és innovációs keretprogram (CIP). Az ilyen közös kezdeményezések nem korlátozódnak a 2007-től életbe lépő kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmusra (risk sharing financial facility, RSFF), és a legjobban például a folyamatban lévő bevezetéseknél mutatkoznak meg, melyeket az EBA a CIP keretében kezdeményezett.

3.4 A kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus

3.4.1 A kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus (RSFF) egy új és innovatív kezdeményezés, amelyet az Európai Bizottság és az Európai Beruházási Bank közösen hozott létre annak érdekében, hogy támogassa Európában az – elsősorban a magán-szektor révén megvalósuló – kutatást, a technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységeket, valamint az innovációt olyan módon, hogy megfelelő hitelgaranciákat biztosít nagyobb kockázattal járó európai projektekhez az innováció terén. Az új rendszer célja az, hogy jobb hozzáférési lehetőséget kínáljon az adósság finanszírozásához az átlagosnál magasabb kockázati jelleggel rendelkező kapcsolódó tevékenységek számára, a kockázatot pedig közösen vállalja az Európai Unió és az EBB, a kutatásfejlesztési projektek támogatóival együtt. Az RSFF keretében biztosított EBB-támogatás az európai kutatók számára az FP7 keretéből származó támogatások kiegészítése gyanánt áll majd rendelkezésre.

3.4.2 Az RSFF ugyanolyan rendszerben fog működni, mint azt az EBB jelenlegi SFF-szabályai lehetővé teszik. Két keret lesz, az egyiket az Európai Bizottság (FP7), míg a másikat az EBB finanszírozza, mindkettő esetében 1 milliárd eurós a keret a 2007–2013-as időszakra. Az FP7 forrásai kutatási, fejlesztési és szemléltetési projektek finanszírozására is felhasználhatóak lesznek, míg az EBB-pénzeszközök innovációs projektek finanszírozására. Ebből a két keretből 2 milliárd euróig terjedő összeg használható fel kockázatvállalási célokra, ami lehetővé teszi majd, hogy nagyobb mértékben finanszírozhatók legyenek az átlagnál magasabb kockázati profilú kutatási, fejlesztési és újítási programok, az EBB pedig várhatóan egészen a komoly fellendítő hatás kiváltására képes 10 milliárd eurós összegig támogatja a finanszírozást. Az RSFF támogatni kívánja az európai kutatási kezdeményezéseket, úgymint a kutatási infrastruktúrát, az Európai Technológiai Platformot, a közös technológiai kezdeményezéseket vagy az EUREKA (Európai Kutatási Koordinációs Ügynökség) keretében elindult projekteket.

3.4.3 A Közösség, az EBB és kedvezményezettjei közti kockázatmegosztás gondolata alapján az RSFF további eszközt nyújt a kutatás, fejlesztés és innováció finanszírozásához, ily módon a magánszféra és a kutatók közössége felé egységesen megnyitja a lehetőségek széles tárházát, valamint teljesebbé teszi a már rendelkezésre álló, a kutatás és fejlesztés finanszírozását szolgáló eszközök portfólióját. Az RSFF lehetővé teszi, hogy az EBB olyan pénzügyi termékeket dolgozzon ki, amelyek egy adott ágazat és projektgazdák sajátos igényeinek megfelelően ellensúlyozzák a piac hiányosságait, szélesítve ilyen módon a potenciális kedvezményezettek körét. Az RSFF hozzáférhető lesz méretétől függetlenül minden jogi személy és vállalkozás számára, beleértve a nagy és a közepes nagyságú vállalatokat, a kkv-kat, kutatóintézeteket, egyetemeket, együttműködési megállapodáson alapuló konstrukciókat, vegyes vállalatokat és speci-

ális célú joganyagokat. Az RSFF azáltal, hogy kockázatmegosztási megállapodásokat köt a bankszektorral, hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyi világ is részt vehessen a kutatásfejlesztési tevékenységek támogatásában, különös tekintettel a kkv-kre.

3.4.4 A 2006 júliusában összeült Versenyképességi Tanács úgy döntött, hogy 500 millió eurónyi összeget utal ki kezdetben az RSFF számára a 7. keretprogram időközi felülvizsgálatáig, annak érdekében, hogy ily módon biztosítsa a hitelprogram gyors elindulását a pénzeszközök szintjén a megfelelő kritikus tömeggel. Lehetséges lesz egy további 500 millió eurós összeg lehívása 2013-ig a közösségi költségvetés terhére, az időközi értékelés és az új eszközre irányuló potenciális igények kiértékelésének függvényében. Miközben a felhasználást és az RSFF vezetését szabályozó általános feltételek – beleértve az alkalmassági követelményeket, a szabályozást és az intézmények közti kockázatviselést – az FP7 együttműködési és kapacitási egyedi programjának keretében vannak meghatározva, a részletes intézkedések kérdésében az Európai Bizottság és az EBB között kétoldalú megállapodás jött létre, amelyet 2007. június 5-én írtak alá.

3.5 Az Európai Beruházási Alap innovációtámogatása

3.5.1 Az EBA a részvényesektől (EBB, Európai Bizottság) vagy egyéb harmadik személyektől (tagállami szinten) kapott mandátuma alapján támogatja az innovációt és a kkv-k finanszírozását a közösségi célkitűzések szellemében. 2006 végére az EBA-ügyletek teljes volumene elérte a 15 milliárd eurót, ezen összegből 11,1 milliárd euró kis- és középvállalkozások fedezeteként, a maradék kb. 3,7 milliárd pedig kockázati tőkeként szolgált.

3.5.2 Az európai versenyképesség erősítését megcélzó lisszaboni stratégia továbbra is az EBA fő tevékenységét adja (az EBA így az egyetlen olyan uniós szerv, melynek a kis- és középvállalkozások pénzügyi támogatása a feladata). 3,7 milliárd eurós befektetésállományú 224 kockázattitőke-alapjával az EBA hozzájárult az innovációs űr kitöltéséhez azzal, hogy körülbelül 20 milliárd eurót tett hozzáférhetővé gyorsan fejlődő kkv-k és induló cégek számára (ami hozzásegítette az olyan, kategóriájukban világelső cégek felemelkedését, mint a Skype, Bluetooth/Cambridge Silicon Radio vagy a Kelkoo). A 2005. márciusi Európai Tanács elnökségi következtetéseiben az EBA-nak azt javasolta, hogy a tevékenységeit diverzifikálja, különösképpen előnyben részesítve a technológiaátadás finanszírozását. 2006-ban aláírták az első technológiaátadási megállapodásokat licenc- és spin-off tevékenységekhez.

3.5.3 Az új időszakra szóló pénzügyi terv értelmében az EBA irányítja a Versenyképességi és innovációs keretprogramot (CIP) és kulcsszerepet játszik a JEREMIE programban. Mindkét program célja a kkv-k finanszírozásának támogatása és a pénzügyi tervezés elősegítése.

3.5.3.1 A CIP, mely az EU egyik legfontosabb kkv- és innovációspolitikai eszköze, kockázati tőkét (beleértve a technológiaátadási tevékenységeknek, az „üzleti angyalok” hálózatának, valamint az ökoinnovációnak a finanszírozását) és fedezeti mechanizmusokhoz való hozzáférést biztosít a kkv-k számára.

3.5.3.2 A JEREMIE program (mikro-, kis- és közép vállalkozásokat támogató közös európai források) feljogosítja az európai tagállamokat és régiókat, hogy az ERFA-forrásokat piaci okokból testre szabott pénzügyi eszközökön keresztül használják fel, például alaptőke, kockázati tőke, fedezet vagy hitel formájában. A JEREMIE program segít az ERFA-támogatások optimális felhasználásában azáltal, hogy további források bevonására ösztönöz, míg a megvalósítást a rugalmasabb keretszabályok révén könnyíti meg. 2007-ben az EBA alaptőkéjének emelése biztosítja a CIP és a JEREMIE forrásait. Becslések szerint 2013-ra már több mint egymillió lesz az olyan kkv-k száma, amelyek igénybe vették az EBA pénzügyi eszközeit.

3.5.3.3 A lisszaboni menetrend szellemében jó gyakorlatnak bizonyul az, amikor a közösségi pénzügyi eszközök nagyon ösztönző (például a közösségi költségvetésből származó 1 euróból 50 euróhoz juthat hozzá egy kkv a fedezeteknek köszönhetően) és fontos, katalizátori szerepet játszanak a pénz-

ügyi világ szereplői felé (kockázati tőke támogatása). Ahhoz, hogy a CIP alatt a technológiai alkalmazásokat szélesebb körben vegyék igénybe, az egyetemeket és a kkv-kat kell célba venni, és nagyobb súlyt kell fektetni a projektek finanszírozására, a szellemi tőke meghatározásának elősegítésére szolgáló propaganda, az engedélyezésre és az engedélyek kiadására, az együttműködési megállapodásokra és az eredő haszonra; b) a sikeres kivitelezést a JEREMIE program révén kell biztosítani, a finanszírozási és állami segélyekre vonatkozó szabályokhoz hasonló módon.

3.5.4 Az EBB és az EBA 2006-ban együttműködési megállapodást írt alá, mely lehetővé teszi innovatív kkv-k számára az EBB hitelkonstrukciók és az EBA által biztosított fedezetek összekapcsolását. Várható, hogy a továbbiakban is hasonló módon együttműködik még a két intézmény, főleg a JEREMIE keretében.

Kelt Brüsszelben, 2007. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Dimitris DIMITRIADIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Foglalkoztatás a kiemelt népességcsoportokban (lisszaboni stratégia)

(2007/C 256/18)

2006. szeptember 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott (ezt 2006. október 26-án megerősítették), hogy Eljárási Szabályzatának 31. cikke alapján (az EGSZB munkáinak keretében, az Európai Tanács 2006. március 23-24-i felkérésére) tájékoztató jelentést dolgoz ki a következő tárgyban: *Foglalkoztatás a kiemelt népességcsoportokban (lisszaboni stratégia)*.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. március 15-i ülésén Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján úgy határozott, hogy ezt a tájékoztató jelentést saját kezdeményezésű véleménnyé alakítja.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitikai és uniós polgárság” szekció véleményét 2007. június 18-án elfogadta. (Előadó: Wolfgang GREIF.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. július 11-12-én tartott 437. plenáris ülésén (a július 12-i ülésnapon) 122 szavazattal, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az alábbi vélemény azt fejt ki, hogy az ambiciózus lisszaboni foglalkoztatási célokat mennyiségi szempontból – bár az egyes országok között jelentős és mindig szem előtt tartandó különbségek vannak – csak korlátozottan sikerült elérni. A foglalkoztatás minőségét illetően is ellentétes a kép: egyes tagállamok foglalkoztatáspolitikájában tapasztalható öröndetes példákkal, amelyeket az EGSZB szerint a jövőben rendszerebben kell összegyűjteni és értékelni, EU-szerte továbbra is kijózanító tények állnak szemben:

– Bár a munkaviszonyok többsége EU-szerte többnyire szabványos munkaviszony, meg kell állapítanunk, hogy a foglalkoz-

tatásnak az utóbbi években megfigyelhető növekedése főként a nők esetében túlnyomórészt a részmunkaidős munkaviszonyok növekedéséből adódik, az idősebb munkavállalók esetében továbbra is kirívóan nagy a megfelelő munkahelyek hiánya, valamint hogy elsősorban a fiatalok esetében az atipikus (nem szabványos) foglalkoztatási formák erős növekedése figyelhető meg, amelyek közül több nem kellőképpen biztosított jogilag és szociális szempontból.

– A hátrányos helyzetű csoportok esetében a munkaerő-piaci integrációs esélyek alig javultak (ez a továbbra is magas tartós munkanélküliségből látható, valamint a viszonylag magas